

25.2.2020

Kohti 2020-luvun kansalaislähtöistä julkista hallintoa –strategiahankkeen johtoryhmän 4. kokous

Aika 25.2.2020 klo 12.00-14.00

Paikka Valtiovarainministeriö, kh. Nousukausi, Mariankatu 9

Osallistujat Päivi Nerg, VM puheenjohtaja
Minna Karhunen, Suomen Kuntaliitto ry varapuheenjohtaja
Arto Haveri, Tampereen yliopisto
Seppo Määttä, VNK
Mikael Grannas, Sipoon kunta
Anna Similä, LVM
Riitta Kaivosoja, OKM (kohdat 3-6)
Jukka Aalto, SM (kohdat 2-6)
Pasi Pohjola, STM
Outi Ryyppö, TEM
Leena Ylä-Mononen, YM (etänä)

Eeva Kaunismaa, VM esittelijä, projektipäällikkö
Katri Sarkia, Demos Helsinki
Johannes Mikkonen, Demos Helsinki
Mikko Annala, Demos Helsinki
Juha Leppänen, Demos Helsinki
Jussi Lammassaari, VM (kohdat 1-2)
Miira Lehto, VM tekninen sihteeri

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio muutoksitta.

2. Keskustelu tilannekuvasta (liitteet 2a ja b)

Eeva Kaunismaa totesi, että kokousaineisto sisältää katsauksen keskeisiin tilannekuvan tietolähteisiin.

Jussi Lammassaari esitteli kuntien tilannekuvaa 2020. Tilastolliset aineistot kootaan sähköisessä muodossa kaikkien saataville tutkiahallintoa.fi –portaaliin.

Johtoryhmä keskusteli tilannekuva-aineiston pohjalta nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksesta sekä etenkin väestömuutosten asettamista suurista haasteista. Julkisen hallinnon strategian valmistelussa pidettiin tärkeänä sitä, että toimenpiteitä ja ratkaisuja hahmotetaan pitkällä aikavälillä ja tehdään selkeitä kannanottoja. Tavoitteeksi nähtiin

hyvän ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen yhteiskunnalle ja kansalaisille.

Keskusteltiin luottamuksesta poliittiseen päätöksentekoon ja päätöksentekokyvyn parantamisesta esim. määrittelemällä osaamisvaatimuksia tulevaisuuden päätöksentekijöille. Strategiassa voitaisiin avata toimintatapoja, jotka tukisivat vaikeiden päätösten tekemistä. Tärkeänä pidettiin toimijoiden sitouttamista suunnitelmallisiin julkisen hallinnon muutoksiin.

Tarvetta nähtiin esim. selkeälle työperäisen maahanmuuton strategialle.

Päätös: Käytiin keskustelu tilannekuvasta tietoaineiston pohjalta ja merkittiin tiedoksi.

3. Keskustelu skenaarioista (liite 3)

Demos Helsingin konsultit esittäytyivät. Katri Sarkia esitteli uuden ajan avoimen, visio-vetoisen ja jatkuvasti oppivan hallinnon rakennuspalikoita ja toimintaympäristön muutoksen asettamia vaatimuksia ja mahdollisuuksia julkisen hallinnon toiminnalle. Strategiassa on tarkoitus vastata kysymyksiin, jotka liittyvät toimintaympäristön muutokseen, tulevaisuuskuviin ja strategiaan toimenpiteisiin, tees eihin ja strategiaan periaatteisiin ja onnistumisen mittareihin. Skenaariot auttavat näkemään kehityksen vaihtoehtoja ja tekemään päätöksiä oman toiminnan suuntaamisesta sekä tunnistamaan vipupisteitä, joissa voidaan vaikuttaa kehityskuluihin ja kuvitella toivottavia tulevaisuuksia.

Johannes Mikkonen esitteli listausta keskeisistä julkishallinnon toimintaan vaikuttavista jännitteistä, jotka luovat pohjan skenaarioille. Johtoryhmässä keskusteltiin ja valittiin pareittain kaksi tärkeintä jänniteparia. Sen jälkeen keskusteltiin yhteisesti priorisoitavista asioista.

Tärkeimmiksi jännitepareiksi listalta nostettiin:

- Julkisen talouden kestävyys – kattava palvelulupaus (3 paria)
- Vakauden tavoittelu hallinnon tehtävänä – vaatimus yhteiskunnallisesta muutoksesta
- Syntyvyyden lasku – verotuspohjan ylläpitäminen

Uusiksi jännitteiksi johtoryhmä tunnisti:

- Osaavan työvoiman tarve – hallittu maahanmuutto ja turvallisuuspolitiikka
- Hallittu maahanmuutto / Ihmisten liikkuvuus – nationalismi (hallittu maahanmuutto voidaan tulkita rajatuksi ja epäileväksi tai sallivaksi ja hallituksi)
- Ihmisten ja elinkeinoelämän todellisuus – politiikan todellisuus
- Väestön elintapojen moninaistuminen – homogeeninen väestö
- Teknologian muutos – kyvykkyys
- Syrjäytyminen – osallistuminen / tasapainoinen muutos
- Suvereeni valtio – tasapainomuutokset.

Keskustelussa korostettiin esim. maahanmuuton taustalla olevia yllättäviä tilanteita, joita ei voida ennustaa.

Datan määrän kasvun jännitepariksi ehdotettiin luotettavan tutkimustiedon hyödyntämisen tilalle datan käyttöä. Julkishallinnon legitimitettä

ei pidetty alustatalouden yritysten merkityksen kasvun vastinparina, koska ne voivat toimia rinnakkainkin.

Hallinnonalakohtaiset sektorit – poikkihallinnollisuus –jänniteparin osalta keskusteltiin siitä, että vanhaa hallintorakennetta tulee uskaltaa katsoa uudella tavalla. Jähmeys-ketteryyss-näkökulma tulee esiin mm. lainsäädännön soveltamiskysymyksissä. Julkista hallintoa tulisi kehittää proaktiivisemmaksi. Keskustelussa korostettiin yhteistä tietopohjaa ja tilannekuvaa sekä yhteisen motivaation vahvistamista julkisen hallinnon kehittämisessä. Keskusteltiin siitä, tuotaisiinko strategiassa esiin pahin skenaario ja ideaaliskenaario sekä niiden väliin sijoittuva realistinen skenaario. Myös ei-ilmeisiä kehityssuuntia tulee tunnistaa ja olla responsiivinen.

Johtoryhmän seuraavassa kokouksessa 13.3. käsitellään skenaarioaihoita. Niiden tiimoilta voi olla myös sitä ennen yhteydessä Demos Helsinkiin.

Päätös: Merkittiin keskustelu tiedoksi.

4. Kevään työskentely

- Tilaisuudet ([kalenteri](#))

Eeva Kaunismaa esitteli hankkeen aikataulutusta ja tulevia tilaisuuksia, joihin voi ehdottaa lisäyksiä. Strategiatyön tukea saadaan Demos Helsingin lisäksi Valtiokonttorin tietopalvelun data-analytiikkapalvelusta, tekoälypalvelu Aiwosta, tiedeakatemioiden SOFI-hankkeen tutkijasparrauksesta ja Erätauco-säätiön fasilitoimista OM:n ja Kuntaliiton nuorten kuntafoorumeista.

- Viestintä

Eeva Kaunismaa totesi, että maaliskuussa valmistellaan lyhyet videot osallistamismahdollisuuksista viestimiseen. Johtoryhmän jäsenten toivotaan osallistuvan videoihin.

Kuukausittain julkaistaan yhteenvetävät tiedotteet/kolumnit, joissa kutsutaan osallistumaan tilaisuuksiin ja kerrotaan niiden annista.

Keskusteltiin siitä, että julkisen hallinnon strategiahankkeessa valmisteltava toimeenpanosuunnitelma kytkeytyy useisiin muihin hallitusohjelmassa oleviin hallinnon uudistushankkeisiin. Puheenjohtaja totesi, että hankkeen kesäkuun loppuun asetetusta määräajasta voidaan joustaa, jos se on hyvän strategian takaamiseksi tarpeen.

Päätös: Sovittiin kevään työskentelystä.

5. Muut asiat

Kokouksessa ei ollut muita käsiteltäviä asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.00.

Miira Lehto

Liitteet

Liite 1	Muistio 27.1. jory
Liite 2a	Kokousaineisto
Liite 2b	Kuntien tilannekuva
Liite 3	Demoksen dia: Julkisen hallinnon strategia